

Lublin, dn. 10 marca 2025 r.

KRAUM.070.8.2025

Szanowny Pan

dr inż. Marcin Kulasek

Minister nauki i szkolnictwa wyższego

Szanowny Panie Ministrze:

W dniu 27 lutego we Wrocławiu odbyła się konferencja „Ewaluacja: jakich potrzeba zmian” organizowana pod egidą KRAUM przez Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu. W konferencji tej uczestniczyło około 100 osób reprezentujących uczelnie medyczne z całego kraju, w wielu przypadkach obecni rektorzy i prorektorzy. Spotkanie było podzielone na dwie części, w trakcie których dyskutowano kolejno na temat: **1) zasad trwającej ewaluacji jakości działalności naukowej (2022 – 2025) i możliwości modyfikacji jej zasad; oraz 2) opracowania zasad kolejnej ewaluacji naukowej, która rozpocznie się w roku 2026.**

W wyniku tej Konferencji powstał dokument programowy, którego diagnozy i wnioski zostały przyjęte przez Rektorów zrzeszonych w KRAUM a najważniejsze tezy zostały podsumowane poniżej z nadzieją, że będą przydatne dla Pana Ministra i zespołu resortu, odpowiadającego za ewaluację jakości naukowej w MNiSW.

Ewaluacja jakości działalności naukowej za okres 2022-2025.

Reprezentanci Uczelnie wchodzących w skład KRAUM podtrzymują swoje stanowisko wyrażone w liście do Pana Ministra z dnia 27 stycznia 2025, że zbliżająca się obecnie ewaluacja naukowa za lata 2022-2025 nie zapewni rzetelnej, sprawiedliwej oceny jednostek. Liczba problemów z nią związanych, dotyczących głównie Kryterium 1, wykracza daleko poza głośnie medialnie kwestie dotyczące tzw. papierni oraz wydawnictw „drapieżnych” i obejmuje także szereg innych problemów, na przykład manipulacje liczbą N oraz przypisaniem badaczy i publikacji do poszczególnych dyscyplin naukowych. Stwarza to ryzyko, że polskie środowisko naukowe, przede wszystkim oceniane jednostki badawcze, ale także MNiSW, stanie za rok przed koniecznością zmierzenia się z drastycznie wypaczonymi jej wynikami. Dlatego stoimy na stanowisku, że powinny zostać wprowadzone zmiany zarówno na poziomie ustawodawczym jak i rozporządzenia.

I. Postulowane zmiany na poziomie ustawodawczym w odniesieniu do ewaluacji za lata 2022 – 2025:

1. Przeprowadzenie specjalnej modyfikacji ustawy minimalizującej negatywne oddziaływanie na podmioty systemu.

Proponujemy wprowadzenie w odniesieniu do lat 2022-2025 tzw. ewaluacji bezsankcyjnej, polegającej na tym, że Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznaje podmiotom uczestniczącym

w ewaluacji w latach 2017 – 2021 kategorię naukową w danej dyscyplinie nie niższą niż kategoria uzyskana w tym wcześniejszym okresie. Proponowane rozwiązanie nie wstrzyma – zgodnie z deklarowaną intencją Ministerstwa - procesu ewaluacji, a jednocześnie zmniejszy negatywne oddziaływanie w zakresie finansów i uprawnień w jednostkach, które są szczególnie dotknięte konsekwencjami wad obecnego systemu.

II. Proponowane zmiany na poziomie rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dotyczącego ewaluacji za lata 2022 – 2025

1. Rozdzielenie oceny instytutów badawczych i uczelni akademickich.

Postulat ten wynika z faktu, że łączenie w jednej ocenie instytucji, których pracownicy mają w różny sposób definiowany czas pracy na badania naukowe i przypisywanie im tej samej liczby tzw. slotów jest mechanizmem niesprawiedliwym. Dotyczy to w szczególności dyscypliny nauki medyczne, w której pracownicy uczelni mają przypisane obowiązki naukowe, dydaktyczne, ale także w większości przypadków medyczne w placówkach ochrony zdrowia. Warto nadmienić, że proponowana zmiana jest de facto powrotem do rozwiązania, które istniało już w przeszłości.

2. Rozważenie wprowadzenia zasady wypełniania pola 3N bez ograniczeń najwyżej punktowanymi publikacjami (za 200 pkt), natomiast dopełnianie pola 3N niżej punktowanymi publikacjami, pobieranymi z tzw. slotów.

Zwracamy jednak uwagę, że taka ewentualna decyzja powinna być poprzedzona opinią Komisji Ewaluacji Nauki w oparciu o prowadzone przez nią analizy. Stwarza bowiem ryzyko, głównie w małych jednostko-dyscyplinach, wypełnienia znacznej części wykazywanego dorobku jednostki przez tzw. papierników.

3. Jednocześnie wyrażamy negatywną opinię w odniesieniu do potencjalnej zmiany ministerialnej listy czasopism w ostatnim roku ewaluacji. Wprowadzenie takiej zmiany może jeszcze bardziej wypaczyć wynik bieżącej ewaluacji.

Ewaluacja jakości działalności naukowej za okres 2026-2029.

1. Przedstawiciele KRAUM stoją na stanowisku, że nowe zasady ewaluacji powinny być opracowane odrębnie dla poszczególnych dziedzin nauki. Biorąc pod uwagę fundamentalne różnice w sposobie prowadzenia badań w naukach medycznych i naukach o zdrowiu w porównaniu do np. dziedziny nauk humanistycznych uważamy, że MNiSW powinno w toku odrębnych uzgodnień ze środowiskami naukowymi ustalić zasady kolejnej ich oceny naukowej.

2. Niezależnie od przyjętego modelu oceny należy bezwzględnie odejść od tzw. od systemu slotowego, który w znacznym stopniu odpowiada za patologie bieżącej ewaluacji. Indywidualna ocena osiągnięć naukowych pracownika powinna być pozostawiona w gestii uczelni bądź instytutu.

3. W toku ciekawej i nacechowanej troską o przyszłość polskiej nauki dyskusji na Konferencji „Ewaluacja: jakich potrzeba zmian” wyodrębniły się dwie koncepcje przyszłych zasad ewaluacji jakości naukowej.

A. Pozostawienie podstawowych zasad obecnej oceny z trzema obowiązującymi kryteriami pod warunkiem zasadniczej zmiany w obrębie Kryterium 1. Obok odejścia od tzw. slotów zmianie ulec

powinna zasadnicza filozofia prezentacji osiągnięć jednostki. Jest ona obecnie ukierunkowana na ocenę uśrednioną, odpowiadającą przeciętnemu badaczowi zatrudnionemu na uczelni lub w instytucie, a w naszej ocenie powinna przede wszystkim uwzględniać wybitne i unikalne osiągnięcia jednostki na polu nauki, bo to one w największym stopniu decydują o prestiżu naukowym i pozycji zajmowanej w rankingach międzynarodowych. Zniesieniu powinno też ulec ograniczenie w prezentacji w Kryterium 1 liczby publikacji naukowców z danej jednostki. Kryterium to powinno być oparte na algorytmie zaliczającym w danej dyscyplinie wszystkie najwyżej punktowane publikacje naukowe przy ograniczeniu ogólnej liczby wykazywanych publikacji do wielokrotności liczby N.

B. Oparcie systemu ewaluacji jakości działalności naukowej na ocenie eksperckiej, dokonywanej przez komisję składającą się z krajowych autorytetów w danej dyscyplinie. Ocena taka dokonywana byłaby na zasadach zbliżonych do działania Polskiej Komisji Akredytacyjnej w obszarze dydaktyki przeddyplomowej. Instytucją, której przypisano by takie kompetencje mogłaby być Komisja Ewaluacji Naukowej. Jej działalność ewaluacyjnej miałaby charakter ciągły w oparciu o zespoły powołanych ekspertów w zakresie oceny jakości naukowej. Poszczególne dyscypliny (lub dziedziny, w zależności od ostatecznego kształtu Ustawy) w jednostce naukowej byłyby oceniane nad podstawie wypełnionego formularza samooceny zawierającego szereg (np. 8-12) kryteriów dotyczących jakości prowadzonych badań, najważniejszych osiągnięć kadry naukowej, oddziaływania na otoczenie społeczno-gospodarcze, etc. Problemem, który należałoby rozwiązać przyjmując ten model, jest kwestia dorocznego wyliczania subwencji dla całych uczelni czy też instytutów.

W podsumowaniu, Rektorzy zrzeszeni w KRAUM stoją na stanowisku, że skoro wolą Pana Ministra i jego zespołu jest przeprowadzenie ewaluacji naukowej za lata 2022-2025 w ustawowym czasie, to powinny być pilnie wprowadzone zmiany do ustawy i rozporządzenia, które czyniłyby ją bardziej rzetelną i sprawiedliwą dla jednostek. Podtrzymujemy nasze wcześniejsze wezwanie o wdrożenie oczekiwanych rozwiązań prawnych, które zapobiegłyby sytuacji stawiającej oceniane uczelnie i instytuty, a także MNiSW, przed konsekwencjami, także politycznymi, niesprawiedliwej oceny. Dotyczy to nie tylko uprawnień do prowadzenia szkół doktorskich i nadawania stopni naukowych, ale także wysokości subwencji i prawa do udziału w konkursie IDUB.

Pozostajemy do dyspozycji Pana Ministra w kwestii udziału przedstawicieli KRAUM w pracach nad wypracowaniem właściwych rozwiązań dotyczących bieżącej i kolejnej ewaluacji jakości naukowej.

Z poważaniem,

Prof. dr hab. Wojciech Załuska
Przewodniczący KRAUM

Prof. dr hab. Piotr Ponikowski
Rektor Uniwersytetu im.
Piastów Śląskich we
Wrocławiu

Prof. dr hab. Maciej Małecki
Prorektor UJ
ds. Collegium Medicum